

ברוך ברוך

כיכר החלומות

בסוף השבוע יוצגו לראשונה לציבור, במסגרת פסטיבל "בתים מבפנים", שבע ההצעות המתחרות על חידוש פניה של כיכר רבין המיתולוגית • הצצה ראשונה לתוכניות, שמעוררות סערה בקרב האדריכלים

Recommend { 2 }

עפר פטרסברג | 23.05.16 •

אחד המונומנטים הגדולים של תל־אביב, כיכר רבין המוכרת, שעברה כל כך הרבה אירועים והתרחשויות הקשורות להיסטוריה הפוליטית והחברתית שלנו, עומדת להשתנות לגמרי: בסוף השבוע הקרוב, במסגרת אירועי פסטיבל "בתים מבפנים" (26-28 במאי), יציגו שבעה משרדי אדריכלים – שנבחרו בתחרות על ידי עיריית תל־אביב – לראשונה לציבור את הצעותיהם לכיכר המחודשת.

האם אתם בעד חידוש פניה של כיכר רבין?

77%

כן | הגיע הזמן לשדרג

23%

לא | להשאיר את הכיכר ההיסטורית כמו שהיא

202 הצבעות

הכיכר החדשה תכלול חניון תת־קרקעי, מרחב ציבורי ותחנה לקו הירוק העתידי של הרכבת הקלה.

הצעת משרד אפרת־קובלסקי:
"הכיכר הפכה לבמה האזרחית
החשובה בישראל, אתר של
דרמה ומחאה, אופוריה ואבל.
נשאף לערוך בה שינוי מינוריי"

ההצעה הזוכה צפויה להיבחר בשבועות הקרובים. לאחר שתיבחר היא תפורסם ותידון בוועדה המקומית כחלק מהליכי אישורה, בדומה לכל תוכנית המקודמת על ידי העירייה. העבודות לחידוש הכיכר צפויות להתחיל בשנים הקרובות, עם התקדמות העבודות על קו הרכבת הקלה.

שבעת המשרדים המשתתפים בתחרות הם: ברוך ברוך, באה אדריכלים ובוני ערים, חיוטין, מייזליץ כסיף, ת.מ.א, אפרת־קובלסקי ונתנאל אלפסי.

חיוטין אדריכלים

לדברי האדריכל ברוך ברוך, בתכנון ההצעה של משרדו נתפסת התחדשות הכיכר כהזדמנות "לפתוח מחדש את הכניסה ההיסטורית לעירייה". במסגרת ההצעה תהפוך מרפסת העירייה המוגבהת לגן פסלים, ומתחתיה תהיה חזית של בית קפה וגלריה עירונית. בכיכר יוקם מתחם ירוק עם חורשת עצים ובריכה אקולוגית, שיהיו מקום ל"הפוגה אורבנית ופעילות שקטה ומוצלח".

בין בניין העירייה לרחוב פרישמן תוקם קולונדה (אכסדרה) מוצלת, ולאורך רחוב מלכי ישראל ייבנו ארבעה פביליונים ("בתי קיץ") למופעים קטנים של מוזיקה, תיאטרון רחוב, סרטי קולנוע, מנוחה וקריאה. כן יהיו מגדל פרסום אלקטרוני וחניון ל-580 מכוניות שיתחבר לתחנת הרכבת הקלה.

הכיכר תכלול חניון תת־קרקעי, מרחב ציבורי ותחנה לקו הרכבת הקלה. ההצעה הזוכה צפויה להיבחר בשבועות הקרובים. העבודות יחלו בשנים הקרובות

בהצעת משרד אדריכל מיכאל חיוטין, רחוב מלכי ישראל הצמוד לכיכר יצורף לשטחה כך שהחנויות, המסעדות ובתי הקפה שבו יהיו על שפת הכיכר. במקביל, בהמשך לציר שדרות חן, תעוצב רצועה של "בועות פעילות" בצל העצים, בהן יהיו פינות התכנסות, במות, גינות בוטניות, פינות משחק, בריכה אקולוגית ועוד.

תמא אדריכלים

בריכה בלב הכיכר

משרד מיזליץ כסיף מציע להקים בלב הכיכר בריכה גדולה עגולה – "מעגל שאדוותיו נפרשות על כל שטח הכיכר, מתחילות מקולו של היחיד, ומתעצמות בקולם של רבים... מזכירות את עוצמתו של הביטוי הציבורי ונטייתו להתרחב ולהדהד במרחב". צורת הבריכה העגולה תיתוסף לצורת המלבן של הכיכר ולצורת המשולש של פסל תומרקין ותייצג את "מעגל השיח השוויוני ואת עוצמתה של הדמוקרטיה".

מיזליץ כסיף

כמו כן יוקם "סלון עירוני" – מבנה לשימוש הקהילה בן שני מפלסים וגלריה, שיהיה שלוחה של בניין העירייה ויחבר בינה לבין הכיכר.

לדברי האדריכל צבי אפרת, עיקרון היסוד המנחה את הצעת משרדו הוא השארת כיכר רבין כפי שהיא מוכרת בתודעה הקולקטיבית וכפי שהיא מתפקדת בקונטקסט העירוני.

לדברי המשרד, "ממדיה ותולדותיה של כיכר רבין הפכו אותה לבמה האזרחית החשובה ביותר בישראל, אתר של דרמה ומחאה, טקסים וירידים, אופוריה ואבל. לפיכך, אנחנו שואפים לערוך בה שינויים מינוריים בלבד, כאלה שיעדכנו וישפרו את האופן שבו הכיכר, בניין העירייה והמרפסת מתפקדים יחדיו כמרחב ציבורי רציף ועדכני".

אפרת קובלסקי

לפי הצעת משרד ת.מ.א, באזור הקרוב לבניין העירייה יישמר "המימד המונומנטלי של הכיכר", והכיכר במתכונתה המחודשת תמשיך לאפשר עצרות המונים, ערבי זיכרון וחגיגות לאומיות, כמו גם ישיבה לצד הבריכה הביולוגית עם קפה בצל העץ".

פרופ' משה צור | שטח גדול שעומד שומם

גם כמי שגר בסביבתה של כיכר רבין, אני חושב שאין מנוס אלא לשנות את פניה של הכיכר. עקרונית, מדובר בשטח מאוד-מאוד גדול, שבמשך חלק גדול של השנה אינו מנוצל ועומד שומם, אין בו פעילות והוא אינו תורם לסביבתו. גם הכניסה לבניין העירייה לא פונקציונלית. מי שעולה במדרגות רואה לפניו שלט: "הכניסה לא פה". כך לא נוהג בית עירייה ציבורי.

העובדה שהכיכר יושבת על תוואי קו הרכבת הקלה, מחייבת גם היא התחדשות של הכיכר, שתכלול בניית כניסה לתחנה בשילוב חניון תת-קרקעי. האזור כולו מסביב לכיכר ולאורך רחוב אבן גבירול צפוי להשתנות, וכיכר רבין אינה יוצאת דופן. היא תצטרך להשתלב בשינוי, לטובת תפקוד טוב יותר של המרחב כולו למען התושבים.

איני מכיר את שבע התוכניות שהוגשו במסגרת התחרות על שינוי הכיכר, ולכן איני מביע דעה ספציפית, אלא עקרונית, מבחינת התפיסה העירונית. אני סומך על העירייה שתבחר בהצעה טובה וערכית.

הכותב הוא בעל משרד אדריכלות

ישראל גודוביץ | אין זכות לגעת בהיסטוריה

יש מונומנטים, כיכרות או מבנים שפשוט אסור לגעת בהם. אף אחד לא יעז לגעת בכיכר הקונקורד בפריז. אפילו היטלר לא נגע בה. אחד מהמבנים המונומנטליים האלה הוא כיכר רבין, שנושאת כל כך הרבה מטענים, נוסטלגיה, זיכרונות והיסטוריה הקשורים בחברה הישראלית. ולא חשוב אם היא יפה או לא, פונקציונלית או לא, אם יש בה צל או אין בה צל.

זה לא עוד פרויקט שרונה או עוד בית באוהאוס לשימור. נניח באמת שלכיכר אין ערך אדריכלי והיא לא רשומה כאחת היפות בעולם. אבל איפה הערך הנוסטלגי? מי הוא ראש העיר או מהנדס העיר שחושב שהוא יכול להכריע גורל של מונומנט היסטורי? הוא יזכר לדראון עולם. זה יותר גרוע מהרס הבניין של הפועל באוסישקין. לראש העיר שלמה להט (צ'יץ') ז"ל היו מעלות והיו חסרונות, אבל תמיד יזכרו לו את הרס כיכר צינה דיזנגוף, כמו שתמיד יזכרו לראש העיר נמיר את הרס גימנסיה הרצליה.

אין לכך שום לגיטימציה. דיר באלאק, אל תיגעו בכיכר.

הכותב הוא אדריכל ומהנדס עיריית תל-אביב לשעבר

ofer-pt@yedioth.co.il

פרסום ראשון: 22.05.16 , 20:56